

FORELØBIGE OVERVEJELSER OM REGERINGENS UDSPIL OM TRYGHED OG SIKKERHED I DET OFFENTLIGE RUM

12. OKTOBER 2019

DOK. NR. 19/02647-2

REF. MIKL

Som supplement til instituttets [nyhed udsendt den 10. oktober 2019](#) om regeringens udspil om tryghed og sikkerhed i det offentlige rum giver vi her instituttets foreløbige bemærkninger til udvalgte initiativer i udspillet.

Der er efter menneskeretten vid adgang til at fastsætte regler om tv-overvågning i det offentlige rum, hvis det sikres, at reglerne beskytter borgernes retssikkerhed. Det betyder, at der skal være klare grænser og regler for blandt andet lagring, anvendelse, videregivelse og sletning fx for at hindre misbrug af de indsamlede overvågningsbilleder.

Selv om udspillet ligger inden for menneskerettighedernes rammer, vil de foreslåede vidtgående tiltag berøre borgernes frihedsrettigheder i mærkbar grad. De udvalgte initiativer nedenfor bør overvejes særligt nøje af Folketinget, når der tages stilling til regeringens foreslåede initiativer.

Obligatorisk registrering af tv-overvågning (initiativ 5)

Instituttet har forståelse for, at privates og offentlige myndigheders overvågningskameraer fremover skal registreres.

Det skyldes dels, at det – som anført af regeringen – kan være en stor hjælp for politiet at få hurtigere adgang til optagelser i en krisesituation. Men det skyldes også, at det fremgår af oplysninger fra politiet, at mange private overvågningskameraer filmer ulovligt.¹ Efter instituttets opfattelse er det vigtigt, at registreringen ikke står alene, men at der gennemføres et effektivt tilsyn med privates og det offentliges overvågning for at sikre, at alle kameraer kun optager i det omfang, som loven tillader. Hvis politiet skal have adgang til et register, bør politiet sikre sig, at de registrerede kameraer er lovlige.

¹ <https://www.ft.dk/samling/20151/almdel/REU/spm/420/index.htm>.

Det fremgår af talepapirets side 6, at Rigspolitiet på baggrund af erfaringerne fra konkrete efterforskninger antager, at "et betydeligt antal private tv-overvågningskameraer overvåger områder, som ikke efter tv-overvågningsloven må overvåges".

Politiets mulighed for at overtage tv-overvågning (initiativ 6)

Det fremgår af udspillet, at politiet som udgangspunkt med en retskendelse i hånden skal have lov til at overtage og benytte tv-overvågning i realtid (live-optagelser) hos andre offentlige myndigheder og private "i ekstraordinære situationer". Dette skal eksempelvis kunne ske for at forebygge et hævnangreb efter et banderelateret skyderi.

Det er efter instituttets opfattelse vigtigt, at en sådan mulighed alene anvendes ved den alvorligste form for kriminalitet. Det er samtidig vigtigt, at politiets mulighed for at overtage tv-overvågning uden en forudgående retskendelse forbeholdes helt særlige tilfælde af de i forvejen "ekstraordinære situationer", som giver politiet mulighed for at overtage tv-overvågning. Der bør i forbindelse med lovforslaget så vidt muligt gives eksempler på, hvornår det kan tænkes, at politiet kan overtage tv-overvågning uden forudgående retskendelse.

Automatisk nummerpladegenkendelse (initiativ 7 og 8)

Der lægges i udspillet op til, at politiet får mulighed for at øge brugen af Automatisk Nummerpladegenkendelse (ANPG), der automatisk registrerer alle biler, som passerer forbi de udvalgte steder. Regeringen lægger samtidig op til, at oplysningerne skal kunne opbevares i længere tid, når der er tale om et såkaldt "no-hit" – altså hvor oplysningen om nummerpladen ikke giver politiet anledning til yderligere. For nogle typer af data vil opbevaringen forlænges fra de nuværende 24 timer til 60 dage.

Jo længere tid data om "no-hit" opbevares, jo vigtigere er det, at politiets adgang til efterfølgende at anvende oplysninger begrænses til meget alvorlige sager.

Styrket overvågning af bandemedlemmer (initiativ 9)

Ifølge udspillet skal politiet have udvidet mulighed for at tage billeder af bandemedlemmer "og deres følge" på frit tilgængelige steder, uden at det sker som led i en konkret efterforskning.

Det er efter instituttets opfattelse meget vidtgående, at politiet får mulighed for at registrere billeder af borgere, der ikke er relevante i en konkret efterforskning. Prisen for en sådan udvidelse bør være, at billederne kun registreres i kortere perioder, hvis personerne på billederne ikke kan siges at være en del af en bandes følge – for eksempel tilfældige venner eller familiemedlemmer, herunder børn og

partnere. Det bør derfor også nærmere afgrænses, hvem der regnes med som "følge", og herunder om der skal kræves en-eller-anden form for tilknytning til et kriminelt miljø. Dette er blandt andet vigtigt for at sikre, at der ikke tages billeder af irrelevante personer.

Det bør også sikres, at politiet sletter billeder af og oplysninger om personer, der ikke er en del af en bande eller dens følge.

Styrkelse af politiets banderegister (initiativ 11)

Det skal ifølge udspillet undersøges, om politiets banderegister kan styrkes, så databasen indeholder flere oplysninger, herunder om personer, der begår organiseret kriminalitet, men ikke er bandemedlemmer.

Det er ifølge instituttet vigtigt, at der bliver skabt klare snitflader mellem dem, som er registrerede som bandemedlemmer, og dem, som er registrerede af andre grunde (for eksempel organiseret kriminalitet). Det skal også sikres, at oplysninger slettes, så snart de ikke længere er nødvendige, således at borgere ikke optræder i politiets banderegister i længere tid end højst nødvendigt.